

25. oktoobril
1926.

IV. aastakäik.

Ilmub 20 korda aastas, nimelt iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

Tellimise hind:	Aastas Mk. 500.—	Kuulutuste hind:	1 lehekülg Mk. 3000.—
	Pooles aastas 250.—		1/2 " 1500.—
	Üksik number 25.—		1/4 " 800.—
	1923 aastak. 50.—		1/8 " 400.—
	1924 " 300.—		1/16 " 200.—
	1925 " 500.—		
Kõidetud aastakäigud Mk. 80, 125 ja 150 kallimad.		Dokumentide kaotamise kuulutused Mk. 50 dokumendi pealt. Omavalitsustele kuulutuste pealt lehekülgede järele 30% hinnaalandust.	

Toimetus ja talitus Tallinnas, Suur Roosikrantsi uul. Nr. 12. Telefon Nr. 4—72.
Jooksev arve: Eesti Panga Tallinna osakond Nr. 609.

SISU:

Kas keskkoolide sulgumist võib teostada ilma kindla kavata? — A. Vainola	Lhk.	267
Ametnikkude vähendamise puhul — ei — on. —	"	269
Perekonnaseisu seaduse teostamisesse puutuvad küsimused ja nende lahendamine	"	270
Maanteede seaduse uus eelnõu	"	273
Maksude raamatud vallavalitsuses	"	274
Omavalitsus-asutuste püsterite valmistamisest — kk —	"	275
Vallavalitsuse ametnikkude ametioskusest — Vallasekretä- ride Seltsi esimees H. Nurk	"	276
Omavalitsuste päevauudised	"	277
Harju maakonnaavalitsuse poolt ehitatud uued sillad (piltides)	"	278
Riigikohtu seletused	"	279
Küsimused ja vastused	"	280
Kuulutused	"	266, 280

Ei ole enam põhjust kaebada, et seadused „Riigi Teataja“ aastakäikudes ja Vene Seaduste Kogus laiali, ei ole enam põhjust ahastada, et kindel ei või olla, missugused paragrahvid seadusest maksvad, missugused muudetud,

sest Siseministeeriumi peasekretäri E. Maddisoni ja Kohtuministeeriumi kodifikatsiooni osakonna liikme J. Kaivi toimetusel ilmuvast

Sundnormide kogu maaomavalitsuse kohta

on ilmunud 5 vihku.

Peale omavalitsuste põhiseaduste on nendes vihkudes ilmunud kodifitseeritult, varustatud Riigikohtu seletustega, määruste ning juhatuskirjadega iga vastava paragrahvi juures maksuseadused, neist mõned esimest korda Eestikeeles ja üldtähtsusega, nagu väljavõtted otsekooste maksude seadusest, riigi ärimaksust, maksuvõlgadest ja trahvidest kauband. ja tööst. ettevõtete järkude nimekirj jne. ning tulumaksu seadus.

Järgnises vihkus järgneb Kogukondliste koormatuste seadus.

Kuues vihk on trükkis.

Neid ettetellijaid, kellele tellimine viie vihuga lõppis, palutakse edasitellimisega mitte viivitada.

Tellimise hind postiga kodu saates: üksik vihk 75 m., 5 vihku 325 m., 10 vihku 650 m. Ainus tellimiskoht: E. Maakondade Liit, Tallinn, S. Roosikrantsi 12. Üldse ilmub umbes 20 vihku, nendest pooled käesoleval aastal.

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Artsia Selts „OMA“,

kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 14.000.000 marka.

Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

———— Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7. —————

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamisega.

Kas keskkoolide sulgumist võib teostada ilma kindla kavata?

A. VAINOLA.

Haridusministeerium on asunud seisukohale, et praegune keskkoolide võrk tuleb revideerimisele võtta, sest keskkoolide arv on liig suur. Ei saaks põhimõttelikult selle vastu väielda, et keskkoolide võrk „kokkutõmbamist“ vajab, kuid see peab sündima kindla kava järele. On tarvis selgusele jõuda, missugused keskkoolid tõesti osutuvad liigsetena keskkoolide võrgus ja mis tuleks sulgumise puhul nende asemele panna. Senini on Haridusministeerium väljaläinud seisukohalt, et tuleks sulguda maakeskkoolid. Selleks on nähtavasti kaks põhjust:

1) maakeskkoolid ei suuda nii õpetajate koosseisu kui ka õppevahendite suhtes võistelda linna keskkoolidega, 2) maa keskkoolis õppides ei ole õpilane kokkupuutumises haritud seltskonnaga ja kultuuriliste asutustega, mispärast tema ei oma haritud inimesele omast intelligentust, jäädes väliselt kui ka seesmiselt maainimeseks.

Esimese põhjuse kohta võib ütelda, et siin tulevikus väljavaated väga pessimistlikud ei ole. Ainult praegu võib kõrgema haridusega õpetajate puudus ennast maa keskkoolides, võib olla rohkem, kui linnas, tunda anda, kuid edaspidi suudab loodetavasti ülikooli tarvilisel arvul õpetajaid keskkoolidele ettevalmistada, nii et neid ka maakeskkoolidele jatkuks.

Õppevahendid on linna keskkoolides praegu ainult sellepärast paremad, et maa keskkoolide iga palju lühem on.

Aeg aitab mõlemad puudused kõrvaldada.

Teise põhjuse kohta oleks rohkem öelda. Vaatleme lähemalt, missugused asjaolud räägivad nii maa kui ka linna keskkoolide poolt ja vastu. Linna keskkooli kohta juba tähendasin, et temalt loodetakse õpilasele paremat ettevalmistust. Linna keskkoolil on enam võimalusi õpilase igakülgseks arendamiseks, kui maa keskkoolil, sest linn on ise hariduslise tegevuse tsentriks.

See võib ju teatavaks paremuseks olla õpilase välises arenemises, tehes teda maaõpilasest „intelligendimaks“, kuid tõ-

siseks vaimliseks ja kõlbliseks arenemiseks annab see õpilasele liig vähe.

Linna „õhkkond“ võib õpilase, eriti maaõpilase, peale ennem negatiivselt kui positiivselt mõjuda. On kõigile teada, et korteri olud praegu linnas kõige viletsamad on. Raske on leida õpilasele korterit heas perekonnas. Tuleb harilikult maalt tulnud õpilane kas täielisse vabadusse jätta ehk perekonda anda, kus kasvatuselisest mõjust palju rääkida ei või.

Linnaelus on pahesid ja väärnähtusi alati rohkem, kui maal, mis demoraliseerivalt võivad õpilaste peale mõjuda. Ka on tervishoidliselt õpilane linnas asetatud palju halvemaisse tingimustesse kui maal nii toitluse kui ka õhu suhtes.

Maaõpilane selle vastu on vaba igasugusest välisest seltskonna mõjust. Temal on side ainult kooli ja koduga. Ta kasvab siiski seltskonnas — omasuguste keskel. Seal on võimalus areneda ka seltskondliselt. On ju selleks koolinoorsoo ringid ja organisatsioonid, mille tegevusest igal õpilasel on võimalik osa võtta. Neis võivad rahuldust leida õpilase vaimlised huvid ja tahe enesearendamise tööd teha, täiendades seda, mis kool puudulikult suudab anda. Noor, arenev inimene ei ela maa keskkoolis kindist elu. Tema ees on „terve ilm lahti“, rohkem kui linnas. Liikumise ja spordi võimalused on palju suuremad, kui linnas. Üldse on tervishoidlised tingimused maakoolides paremad, kui linnakoolides.

Muidugi jääb soovida, et maa keskkoolide juures oleks korralik internaat, võimlemise vahendid, spordiplatsid, täielik raamatukogu, muusikariistad jne.

Siis ei täidaks maa keskkoolid oma ülesannet halvemini, kui linna keskkoolid.

Kuid maa keskkoolide poolt räägib peale muu veel üks väga tähtis argument: Maa keskkool peab valmistama ette haritud inimesi, kes maale elama jäävad. Ja selles täidab ta kahtlemata oma ülesannet paremini, kui linna keskkool, sest õpilane jääb „maainimeseks“, kellel huvi ei puudu maa elu vastu.

Kuid nüüd tuleb ehk küsida, mis hakkab haritud inimene maal tegema? Enne,

kui selle küsimuse peale vastata, tuleks küsida, mis üldse hakkab keskkooliharidusega inimene tegema, kui temal oskuline ettevalmistus puudub.

On tõsi, et meie keskkoolide suhtes oleme liiale läinud, andes inimestele haridust, kuid mitte hariduse kohast tööd. Haridus on ju kahtlemata väärtus iseenesest, kuid kooli siht peab seisma mitte ainult selles; et haritud kodanikku kasvatada, vaid ka selles, et teda elule ettevalmistada. Selleks on tarvis teadmisi täiendada oskusega, valmistades õpilast ette ühele ehk teisele tööalale. Seda suudab keskkool, kui üldharidusline kool vähe teha. Kõne alla võiks tulla ainult kutselaadilised (eriatelised) gümnaasiumid. Ja nende hulka kuuluvadgi praegused maa keskkoolid.

Tekib küsimus, kas eriateliste keskkoolide asemel ei tuleks maal avada kutsekool. Eriateline keskkool tahab ühel ajal anda õpilasele üldharidust ja kutseharidust. Eesmärk oleks õige, kuid selle saavutamine praeguses seisukorras kahtlane. Näib võimata olevat, et neid kahte ülesannet eriateline keskkool korralikult suudab täita. Harilikult kannatab üldharidusline ettevalmistus selle tõttu, et õpilasel tuleb lisaaineid (eriateliseid) õppida, kuna kutseline ettevalmistus selle all kannatab (vähemalt praegu), et puuduvad selleks tarvilikud sisseseaded (viimane puudus on kõrvaldatav).

Kutsekoolidega võrreldes, peaks eriateline keskkool õpilasele parema ettevalmistuse andma, kasvatades teda haritud kodanikuks. Meil on tarvis haritud jõude igasugustele tööaladele. Haritud inimesel on laiem arusaamine omist kutselistest ülesannetest ning tahtmine ja oskus süveneda kutse alaliste probleemide lahendamisse, mitte ainult praktiliselt, vaid ka teaduslikult seisukohalt. Et eriateline keskkool suudaks korralikult täita oma ülesannet nii üldharidusliku koolina kui ka kutsekoolina, tuleks talle juure lisada 6-es klass (praktika klass). Seal leiaks õpilane nii teoreetilist kui ka praktilist ettevalmistust omal tulevases tööalal. Haritud kodanikuna asuks tema omale tööalale, olgu see põllutöö ehk mõni teine kutseala.

Kuid, kui ka kutselaadiliste keskkoolide kohta asuda eitavale seisukohale, ei tähenda see veel sugugi seda, et maal keskkoolid tuleks sulguda. Ka reaal- ja humanitaargümnaasiumid võivad maal sama edukalt töötada, kui linnas.

Järjekohalt keskkoolide võrgu „kokku-

tõmbamist“ ei saa ainult maa ega linna seisukohalt kaaluda.

Et selgusele jõuda, kas meie keskkoolide võrk on küllalt otstarbekohaselt väljakujunenud, toon järgmised andmed:

Elanikkude arv 1 keskkooli klassi kohta, arvates maakondi ühes linnade ja alevitega, on järgmine:

Valga	1.134
Viljandi	1.375
Harju (Tallinn juurde arvatud)	1.536
Järva	1.940
Tartu	1.956
Viru	2.296
Pärnu	2.679
Võru	3.231
Saare	3.571
Petseri	4.346
Lääne	6.330.

Tähendatud andmetest on näha, et meil keskkoolide võrk kaugeltki ühtlane ei ole. Rääkimata suuremaist linnadest (Tartust ja Tallinnast), mis juba varemalt koolilinnadeks olid, on ka mõned maakonnad ühes maakonnalinnadega teistest keskkoolide rõhkuse poolest kaugelt ette jõudnud. Selle põhjuseks on asiolu, et keskkooli avati ilma ühegi kindla kavata, kus aga juhtus, kui selleks ainult koha peal tahtmist ja ettevõtlikkust oli. Ning korraga töde: keskkooli on palju, enam kui tarvis. Kuid ärgu sammutagu keskkoolide sulgumisel ehk ümberkorraldamisel sama rada, mis keskkoolide avamisel meid juba sihst kõrvale viisid.

Siin peaks valitsema põhimõtted:

1) keskkoolide „kokkutõmbamine“ (kui see tingimata vajalik on) algaku sealt, kus võrk „tihedam“ on,

2) sulutagu keskkoolid, mille kohta kindlasti teada on, et nad elujõulised ei ole,

3) võetagu keskkoolide sulgumisel arvesse kooli geograafilist asendit, sest mõned linnast kaugel asuvad keskkoolid on nii elulise tähtsusega, et nende sulgumisest juttugi ei võiks olla.

Ühtlasi tuleks põhjalikult kaaluda küsimust, kas eriateliste keskkoolide muutmine kutsekoolideks on põhjendatud ja kas kutsekoolide avamisel ei korrata samu vigu, mis tehti keskkoolide avamisel. Senini näib moes olevat ainult puu- ja rauatöökoostööde avamine, kuna teised kutsealad on sööti jäetud.

Need küsimused peaks enne selged olema, kui koolide sulgumisele asutatakse, —

Ametnikkude vähendamise puhul.

— ei — on. —

Elame koosseisude kokkutõmbamise tähe all.

Mitte üksi riigiasutuste ametnikkude vähendamine ei ole päevakorral, vaid ka omavalitsustes kestab koosseisude kokkutõmbamine juba kauemat aega: ühes algasid nad varem, teises hiljem, kolmandal ja neljandal on nad päevakorral, kuna see teistel lähema tuleviku küsimus on ehk korduvalt uuesti päevakorradele tuleb.

Et omavalitsustes ametnikkude teenistusest vabastamine korraga ei sünni, et isegi üks omavalitsus korraga koosseisu kokku ei tõmba, vaid nii mõnelgi pool seda järk-järgult toimetakse, missugust korda eeskujuks tuleks võtta, ei ole omavalitsuste ametnikkude vabastamine kunagi seda elevust sünnitanud, mida praegune riigiametnikkude koosseisude kokkutõmbamise kava sünnitab. Iga, ka kõige vähema, koosseisu kokkutõmbamise juures on omeli isikuid, keda see kõige lähemalt puudutab. Need on ärevuses ootav ametnikkude pere ja lõpuks vabastatud. Kuid ka vabastamist otsustajal kollegiumil ei ole see kerge valitsemise akt, kui asja tõsiselt võetakse, sest siin tuleb kahekülgseid huviseid arvesse võttes talitada: omavalitsuse enese ja ametnikkude omi, ja seda nii, et kellegil põhjust ei oleks vabastamise korra asjus etteheiteid teha.

Ametnikkude vabastamise küsimuse tõsisus annab õigust selle küsimuse juures veidi peatada.

Koosseisude kokkutõmbamisel määratakse muidugi ära, missugused ametnikohad kaotamisele kuuluvad. Ja missugused neist kaotamisele tulevad, seda dikteerib ette koondamise ja ümberkorraldamise võimalus tegeliku tööjaotuse järele. Kui isikute suhtes talitada kaotatud kohtade järele, siis oleks asi väga lihtne — missugune koht kaotatud, selle koha peal olija ametist vabastada. Kuid nii lihtne kui ta on, sedavõrd õiglusega on see kord asutuse enese ja ametnikkude huvidele: vabastatud võib saada hea, asutusele väga kasulik ametnik, vabastatud võib saada ka see, kes majandusliselt väga raskesse seisukorda võib sattuda, kuna ametisse jääb nõrgem ja majandusliselt kindlustatud isik. Sellepärast ei ole see lihtne ametnikkude vabastamise kord sedavõrdki eluõigusline, et ta ülepea kõne alla võiks tulla. Koht ja isik on sedavõrd lahus olevad, et neid

tuleb iseseisvalt ja lahus otsustada. Muidugi maksab see mitte eriteadlaste, vaid kantselei jõudude kohta, kes ühte viisi siin ja seal oma ülesandega hakkama saavad.

Kes kuuluksid siis esimeses järjekorras asja õiglase otsustamise juures koosseisude kokkutõmbamisel vabastamisele, kui juba isikute juurde on asunud?

Ametnikkude koosseisu huvide kohaselt oleks esimesel kohal paiuki õiguslised ametnikud, siis ametnikud, kelle olemasolu kindlustatud tema varandusega, kolmandaks ametnikud, kelle teistel perekonna liigetel, mehel ehk naesel, isal ehk pojalt teenistuskohal olemas on.

Kui võtta vabastamise aluseks need põhimõtted, ainult need, ka siis oleks küsimuse lahendamine kerge. Nii kaaluv, kui ametniku majandusline seisukord ka selle küsimuse otsustamisel on, ei saa ainult selle järele talitada, sest asutuse huvid peavad otsustajatel esimesel kohal seisma. Ei saa ju ühtki asutust heategevaks teha — ametnikkude suhtes. Mida võtta siis asutuse huvides ametnikkude mõõdupuuks? Kas teenistusaastaid ja haridust, neid õpetajate suhtes tunnustatud hindamisnorme palga asjus?

Kui me saaksime tunnustada, et kauema teenistusega ametnikud alati noorematest tööviljakuse poolest ees seisavad, kui meil ei oleks kibedaid õppetunde juba üle elatud, kus me kõrgema hariduse peale lootes pettunud oleme, ka siis oleks otsustamine kerge olema. Võib olla, väliselt on ta õige, kui hinnatakse vilumust ja haridust, kuid ameti asutuse huvid räägivad sellele vastu.

Ei saa siin kohal, vahemärkusena, toomata jätta näidet ühe ametiasutuse elust, mis tõendab, kui kaugel vahel õigusest on ametivanaduse ja hariduse hindamine.

See oli Vene ajal. Võrdlemisi suur asutus. Töölisi luges ta enesel viie tuhande ümber, vahetevahel ka rohkem, hobuseid mõni sada, ametnikke 150. Selle asutuse kontori juhatajad ei püsinud kohal. Ei olnud viga ülemuses, sest ülemuse enese kauaaegne ametnik varemadel kohtadel laskis esimesena jalga. Ka järgmised põgenesid. Ametnikkude hulgas oli mitu ülikooliharidusega isikut, oli kauaaegseid ametnikke, ka neid, kes välismaal teeninud, kuid — kontori juhatajaid neist ei saanud. Ja sellele kohale kutsuti naabri asutusest

mees, kes oma ülikooliks võis nimetada ainult üht Lõuna-Eesti kihelkonna kooli ja kes vaevalt kaks kuud oli riigiteenistuses olnud. Võib olla, 150 liikmelises ametniku peres oli ta kõige väiksema haridusega ja kõige lühema vilumusega, sest varemalt on mees töötanud kooliõpetajana, ajakirjanikuna, seltskonna- ning ühistegelasena, kuid sai selle vilunud ametnikkude pere töökorraldajaks. Ja ei mõtelnudki põgeneda. See asutus oli ehitanud 183 hoonet ja raudtee. Kõik materjal selleks seisis alles asutuse arvel ja ametnikkude vastutusel. See suur korralagedus likvideeriti uue kontori juhataja poolt ja asjaajamine viidi korda. Ja kui aasta hiljem sakslased peale tungisid, siis ei antud Vene kõigi sarnaste asutuste likvideerimise juhatamine ei polkovnikute ega inseneride hooleks, kes kõrgetel kohtadel olid ja keda asutustes mitu oli, vaid kaks kubermangu anti selles asjas selle kihelkonnakooli haridusega nooremehe kätte.

Ja vastupidine näide sellestasamast asutusest. Peterburist, keskasutusest, komandeeriti ühel heal päeval kõlava ametinimega vanem härra asutuse käsutusse. Määrati ametisse küll ühe, küll teise töö peale, kuid ei saa härra hakkama. Piinlikusega pandi viimaks akte õmblema. Ka see töö käis üle jõu, s. o. mees ei saanud ka kõige lihtsama asjaga hakkama. Kui ta teenistusleht järele jõudis, selgus, et see härra oli omale teeninud ametinimetuse ainult sellega, et ta ühest asutusest teise sõitis: kõik olid ta keskohta kui kõlbmata tagasi saatnud.

Need näited räägivad selget keelt. Muudugi ei tule sarnasi kontraste sagedasti ette, kuid võimatud nad ei ole. Sest tõsi on, mida kahjuks aga ei taheta tunnistada, et mitte diplom ega lauataga istumine ei tee inimesest head töolist, vaid tema loomulik anne, hõlbus orienteerumine, algatus- ja korraldusvõime.

Kui ametniku ametisse võtmisel ametisse võtja otsustada ei saa tema ande ja võimete üle, vaid otsused rajatakse dokumentidele ja teenistuseale, siis ametnikkude vabastamise puhul on isiku tubliduse ja loomuannete üle otsustajal juba ülevaade olemas ja siin peab tunnustamist leidmata isiku tublidus, tunnustuse leidma asutuse huvides aga ka ametnikkude heade omaduste ja tahtejõu kasvatamiseks.

On ametnikud omas töös üheväärilised, peaks vanem ametnik, arusaadavalt, õigustatud olema kohale jääda, kui ametniku korralikus midagi soovida ei jäta — ka väljaspool ametiasutust. Ei tee au asutusele, kui tema ametnikkudest mõni omal vabal ajal tegusi lubab, mis korrektsuse piiridest väljapool, Koosseisude kokkutombamisel ei saaks neid arvesse võtmata jätta, kui neid on.

Kui kõiki neid asjaolusi erapooletumalt arvesse võetakse, siis leitakse ka raskes ametnikkude vabastamise küsimuse otsustamises õige pääsetee, siis tehakse otsus asutuse huvides nii, ei ka vabastatud ametnikud ütelda võivad, et teist otsust selles olukorras ei saanudgi olla.

Perekonnaseisu seaduse teostamisesse puutuvad küsimused ja nende lahendamine.

1926 a. augustikuu 4 päeval Tartu maakonna vallavanemate ja sekretäride ühisel koosolekul tõsteti perekonnaseisu seadus ja tema elluviimise juhtnööride teostamise asjus järgmised küsimused üles:

Saare vallasekretär VÄRK: Kas võib sünniregistrisse sisse kanda: 1) lapsi, kes kirikukombe järele ristimata ja kes 1 — 2 a. vanad; 2) lapsi, kes 2 a. tagasi kodus ristitud, kuid senini kirikuraamatutesse sissekandmata? Registreerisin lapse, kes sündinud enne 1. juulit ja senini oli registreerimata.

Kudina vallasekretär RAMMUL:

Mitme aasta vanune laps on ristimata, kas tuleb perekonnaseisu-raamatutes registreerida?

Jõgeva vallasekretär SARNET tõstab üles kodakondsuseta isikute abielu registreerimise küsimuse. Nimelt pole selge, missuguseid dokumente tuleb nõuda kodakondsuseta isikutelt abielu registreerimisel diplomaatilise või konsulaar-esitaja tunnistuse asemel, mis perekonnaseisu seaduse § 48 ette nähtud. Kas on võimalik abielu registreerimist toimetada ilma perekonnaseisu tunnistuseta, ainult tunnistajate tõenduste põhjal?

Avaldatakse arvamist, et kodakondsuseta isikutelt ei saa eelnimetatud dokumente nõuda.

Kirepi vallasekretär PÜSSA ja Saare vallasekretär VÄRK: Vene nõukogude võimud ei anna dokumente abiellujatele venelastele.

Tammistu vallasekretär TORRO: Seaduse järgi nõutakse ärakirjade saatmist, kuid pole ära tähendatud, missugune ametnik seda peab tegema, kas omavalitsuse perekonnaseisu ametnik, kes registrit peab, või vaimulik, kes perekonnaseisu ametnikuna juhtumise registreerib.

Rõngu vallasekretär KIVISTIK: Abielupaar elab lahus, on omalajal seaduslikult laulatatud, kuid praegu on kohtu poolt abielu lahutamata. Sündinud lapsele nõuab naine selle mehe nime, kellega praegu vabalt ühes elab.

Ulila vallasekretär REHEMAA ja Vesneri vallasekretär SAAR: Seadus ei näe ette, kes peab algatama juurdluse sünni või surma tähtajal mitte-registreerimise pärast.

Kirepi vallasekretär PÜSSA: Ka pole selge, kes peab algatama juurdluse seaduse rikkumise puhul, kui surnu maha maetakse ja seda üldse ei registreerita.

Kuremaa vallasekretär TEPPAN: Ametniku juures kokkuseatavas aktis öeldakse, et surnu „maetakse“ teatud matusepaigale, vaimulikud ei võta aga enne matmist ette, kui esitatakse perekonnaseisu ametniku tunnistus surmajuhtumise registreerimise kohta, mispärast tuleb otsekohe tunnistus välja anda. Tunnistuse vormi järgi tuleb aga tõendada, et isik on „maetud“. Kuidas võib perekonnaseisu ametnik tõendada, et surnu on maetud, ta pole ise matmisel olnud, temale pole ka tunnistajad seda tõendanud. Väljaantava tunnistuse vorm tuleks muuta, võttes tarvituks sõna „maetud“ asemele „maetakse“.

Jõgeva vallasekretär SARNET: On hädatarvilik rutuliselt perekonnakirjad sisse seada, sest praeguse korra juures kaob igasugune võimalus korralikult perekonnakirju pidada. Tekib küsimus, mis tuleb lugeda perekonnaseisukirjade pidamise kohaks, kas elukoht või endine hingekirjas seismise koht.

Kudina vallasekretär RAMMUL: Kellele läheb maks tunnistuste pealt, mida nimelt tuleb seaduses nimetatud asutuse all mõista, kas perekonnaseisu ametnikku ennast või kohalikku omavalitsust? Ka

pole kindlaks määratud maksuvõtmise kord, kas peab see sündima rahas või mõnesugustes markides.

Nende küsimuste lahendamiseks saatis Siseministeeriumi Administratiiv osakond 29. sept. s. a. Nr. 504 all Tartu maakonnavalitsusele järgmise seletuse:

Vastuseks Nr. 2691 juures saadetud 4. augusti s. a. Tartu maakonna vallavanimete ja sekretäride koosoleku protokollil väljavõttes puudutatud küsimuste kohta teatab Siseministeerium järgmist:

1) Nende kodanikkude sünd, kes sündinud enne 1. juulit s. a., kuid tähendatud ajani kirikliselt ristimata on, tuleb registreerida perekonnaseisu seaduse §§ 29—37 ja juhtnõõride §§ 25 — 30 korras.

Et kiriku seaduse (Ustavõ duhovnõh del — Vene Sead. kogu XI köide, I jagu) §§ 271 ja 272 põhjal vastsündinu ristitud pidi saama, mille järele lapse sünd metrikuraamatusse märgiti, ei ole 1. juulini s. a. ristimata lapsed metrikuraamatuses märgitud ja nende sünd on senini üldse registreerimata. Sellepärast tuleb juhtnõõride § 60 nõuet nende kohta, kui vastsündinute kohta kohaldada,

1. juulini s. a. sündinud ja ristitud laste sünd tuleb endiselt märkida vastavatesse kirikuraamatutesse viimaste asukoha järele koguduse õpetaja poolt, kes perekonnaseisu seaduse § 7 teise lõike põhjal täidavad perekonnaseisu ametnik-vaimuliku ülesandeid. Neid märkimisi tuleb ametnik-vaimulikul teha seni, kui neid sissekandmatusid ilmsiks tuleb. Need koguduste vaimulikud, kes perekonnaseisu ametnik-vaimuliku ülesandeid ei täida, võivad neid sissekandeid kirikuraamatutes teha kuni perekonnaseisu seaduse § 65 ettenähtud arhiivide ülesandamiseni Siseministeeriumile (Vallasekr. Värki ja Rammuli küsimus).

2) Kodakondsuseta isikud (emigrandid) ei kuulu Eesti Vabariigi kodanikkude hulka, sellepärast tuleb nende perekonnaseisu muudatuste registreerimisel toimida perekonnaseisu seaduse § 5 korras.

Et kodakondsuseta isikud aga ühegi riigi kodakondsuses ei seisa, puudub neil võimalus abiellumise kordadel esitada perekonnaseisu seaduse § 48 esimeses lõikes ettenähtud tunnistusi, vaid nende käest tuleb abielu registreerimiseks nõuda sama paragrahvi teises lõikes tähendatud muude usaldusvääriliste tõenduste esitamist. Nendeks tõendusteks võiks olla juhtnõõride § 32 tähendatud sünni- ja abielutunnistus või nende seaduslikkus korras tõestatud

ärakirjad selleks, et kodakondsuseta isiku sündimise aega ja perekonnanime õigest- kirjutamist ning lese või lahutatu perekonnaseisu kindlaks teha, talitades abielu registreerimisel muus osas üldkorras.

Eesti naisterahva abielu registreerimisel kodakondsuseta isikuga (emigrandiga), kelle päritolu Venemaalt, tuleks järgmist silmaspidada:

Kodakondsuse seaduse („R. T.“ Nr. 136—1922 a.) § 19 põhjal (prs. s. § 47) kaotab väljamaalasega abiellunud naisterahvas Eesti kodakondsuse, kui ta kahe nädala jooksul, abielu sõlmimise päevast arvates, samas paragrahvis tähendatud ametnikkudele ei avalda soovi Eesti kodakondsusesse jäämiseks. Arvesse võttes aga asjaolu, et kodakondsuseta isikuga abiellunud Eesti naisterahvad kodakondsuseta jääda ei või — jäävad nad Eesti kodakondsusse edasi (Sarneti, Püssa ja Värki küsimus).

3) Tammistu vallasekretär Torro küsimus: „seaduse järgi nõutakse ärakirjade saatmist, kuid pole äratähdendatud, missugune ametnik seda peab tegema, kas oma-avalitsuse perekonnaseisu ametnik, kes registrit peab, või vaimulik, kes perekonnaseisu ametnikuna juhtumise registreerib“, — on selgusetu, missugustest ärakirjadest küsija kõneleb ja kellele neid ärakirju saadetakse? Kui küsimus puutub sünni-, abielu- ja surmaaktidest ärakirjade saatmisse, siis leidub küsimusele selge vastus perekonnaseisu seaduse §§ 21 — 54, s. o. ärakirjad saadab see perekonnaseisu ametnik, kes sünni-, abielu- ja surmaaktid kokku seab, nendel juhtumistel, mis seletatud Siseministeeriumi ringkirjaga Nr. 504/308.

4) Perekonnaseisu seaduse § 31 järele kantakse vallaslapse registreerimisel sünniakti ema. Et maksva korra järele abielu ainult abikaasade ühe poole surma, abielu maksvuseta tunnistamise või lahutamise- ga lõpeb (abielu seadus §§ 12 — 30) puudub seadusline alus lahuselava naisest sündinud last vabaabielus elava mehe nimele registreerida, vaid laps tuleb registreerida abielumehe nimele, kes peale abielu lahutamist tema nimele registreeritud lapse registreerimise vastu vaidlust võib tõsta tsiviil kohtukorras (Kivistiku küsimus).

5) Juhtnõõride §§ 30 ja 43 ettenähtud vastutusele võtmine sünnib üldkorras, s. o. vastutusele võtmiseks teeb algatuse see asutus või isik, kellele asjaolu kõige varem teatavaks sai (kas perekonnaseisu ametnik või politsei). On vastutusele võtmiseks politsei poolt korraldus

tehtud, ei pruugi seda enam teha perekonnaseisu ametnikud. Kui asjaolud vastutusele võtmiseks teatavaks said perekonnaseisu ametnikule, teatab ta sellest politseile, kelle ülesandeks on vastutusele võtmiseks sammusid astuda (Rehema, Saare ja Püssa küsimus).

6) Surmaakti ja tunnistuse vormides ettetulevad sõnad: esimeses „maetakse“ ja teises „maetud“ ei vaja muudatust, sest tunnistust võib väljaanda ikkagi pärast matmist. Vajab matja matmispaiga järelvaataja nõudmisel tõendust, et surnu perekonnaseisu ametniku juures registreeritud, annab perekonnaseisu ametnik surma registreerijale (avaldajale) välja vastava õienduse surmaregistreerimise kohta, mis- suguse õienduse registreerija perekonnaseisu ametnikule vastava matmispaiga järelvaataja märkusega, surnukeha mulda sängitamise kohta, tagasi toob. Viimase tõenduse ettenäitamisel annab perekonnaseisu ametnik surmatunnistuse välja.

7) Perekonnakirjade pidamiskohta punkt- tiir sünni-, abielu- ja surmaaktides tuleb täita ridade roobasjoonega (joonega) vasta- valt juhtn. § 11 teise lõikele seni, kui järgneb § 60 märkuses tähendatud erikor- raldus perekonnakirjade sisseseadmiseks kõigi kodanikkude kohta. Roobasjoonega täitmisest on väljaarvatud need aktid, mis puutuvad perekonnaseisu muudatustesse 1. juulist s. a. Vabariigi kodanikuks vastu- võetud väljamaalaste kohta, kelle perekonnakirju tuleb pidada vastavas omavalit- suses perekonnaseisu seaduse § 1 kolmanda lõikes tähendatud kodaniku alalise elukoha järele, missugune elukoht ka aktidesse tuleb märkida. Samuti tuleb perekonnakirjade pidamise koht surmaakti märkida nendel juhtumistel, kui juhtn. § 60 tähendatud vastsündinu surma registreeri- takse.

Perekonnakirjade sisseseadmise asjus kõigi kodanikkude kohta on siseministeerium juba varem teatanud ringkirjas Nr. 504/308 (Sarneti küsimus).

8) Vabariigi Valitsuse määruse („R. T.“ Nr. 41 — 1926 a.) § 1 teise lõike järele läheb maks perekonnaseisu seaduse põhjal väljaantavate tunnistuste, dokumentide või õienduste eest väljaandja asutuse kasuks. Perekonnaseisu seaduse § 1 esimese lõike järele peetakse perekonnakirju kodaniku alalise elukoha linna-, alevi-, või vallavalitsuses, kus sama seaduse § 11 teise lõike järele perekonnaseisu ametnikud peavad aktiraamatuid sünni-, abielu- ja surma registreerimiseks ning

perekonnaregistrit perekonnakirjade pidamiseks.

Sellest on selge, et maks tunnistuste jne. eest läheb omavalitsuse kasuks, kelle nõukogu või volikogu kompetentsi kuulub küsimus, mis otstarbeks omavalit-

sus sissetulnud summad kulutab. Samuti otsustab nõukogu või volikogu, kas vastav ametnik võtab vastu seda maksu rahas või tulevad selleks vastavad margid sisseseada (Rammuli küsimus).

Maanteede seaduse uus eelnõu.

Riigikogu Omavalitsuse komisjoni poolt 15. mail 1925 a. esitatud maanteede seaduse eelnõu oli Teedeministeeriumi Ehitus-Tehnika osakonna juhataja ins. Perna juhatusel moodustatud komisjonis sept. ja okt. kuul läbivaatamisel. Komisjonist võtsid osa peale Teedeministeeriumi esitajate Kohtu-, Raha- ja Põllutöö ministriumite ning E. Maakondade Liidu esitajad.

Eelnõus tehti rida parandusi, nii hästi põhimõttelisi kui tehnilistest nõuetest tingitud, veel rohkem aga täiendusi arusaamatuste kõrvaldamiseks.

Suurema põhimõttelise paragrahvina oli seaduse eelnõus § 18, mis ütles, et V. V. poolt antakse iga aasta I. ja II. klassi teede ehitamiseks ja korrashoidmiseks maakonnavalitsustele toetust mitte vähem kui neljakordses suuruses summast, mis maakonnad oma eelarve järele teede korrashoidmiseks kulutanud aastal enne vastavat riigi eelarve aastat. See põhimõte leiti vastuvõtmata olema puht riiklisest seisukohast (E. Maakondade Liidu seisukoht), sest riikline toetus ei ulataks üle riigi, kuna maakonde on, näit. käesoleval aastal, kes pennigi otse teede ehituse ja korrashoiu peale pole saanud üldse eelarvesse võtta, ja tuleval aastal riiklisest toetusest täiesti ilma jääks, kuna kogu m. v. kulusumma teede otse korrashoiu peale 1926 a. ainult 16 milj. on, seega toetus võiks tõusta 64 milj., käesoleva aasta 130 milj. vastu.

Riiklise toetusega on seotud teine küsimus — riigi metsade osavõtt teedekorrashoiu kuludest. Eelnõus nähti ette, et need sellest kohusest vabad on. Metsade peale oleks langenud ainult kohus teede ja sildade tarvituseks ehitusmaterjaale anda.

Ühemeelsele otsusele neis peaküsimustes ei jõutudki. Enamus pooldas seisukohta, mis ka teedeministri seisukoht on, et riigimetsad võtavad ühistel alustel teiste kinnisvaradega teede korrashoidmise kuludest osa — maksunäol teede kapitaali heaks, kuna ta vabaneb hinnata metsamatejaali

andmisest. Peale selle antakse teede kapitaali heaks (§ 18) riigi poolt iga aasta toetust. Antud toetus jagatakse teedeministri korraldusel, arvesse võttes teede ehitamise, parandamise ja korrashoidmise tarvidust ning raskust igas üksikus maakonnas. Riiklise toetuse alammäära seadusesse sissevõtmist peavad Teedeministeeriumi ja E. M. Liidu esitajad väga tarvilikuks, sest see võimaldab pikemaajalist tööde kava kokkuseada ja seda teostada odavamalt senisest, võimaldades viia vedusi talve peale. Et Rahaministeeriumi esitaja seda ei poolda ja isegi Teedemin. poolt tarvilikuks tunnistatud alammäära, 200 milj., paljukuks peab, tuleb summast loobuda, kuna juhusel, kui metsaalune maa teedekapitaali maksust vabastakse, alammäär tuleb seadusesse võtta V. V. äramärkimisel.

Eelnõu järele jagunevad teed avalikkudeks ja erateedeks. Esimesed, mis selle seaduse alla kuuluvad, on üldkulul ja erakulul ehitatavad ja korraspeetavad teed. Üldkulul ülevalpeetavad teed jagunevad kolme klassi. Kolmanda klassi teed jagunevad omakorda veel kruusa- ja mullateedeks.

Esimese klassi teed määrab ära teedeminister, kõik teised maakonnanõukogu. Vastavalt kuulub nende võimkonda ka teede ehitamise ja ärakaotamise otsustamine ja muud küsimused. Teede ja kraavide alla tarvisminev maaala võõrandatakse sunduslikult maakonnanõukogu otsusega teedekapitaali kulul. Teedekapitaali kulul sünnib ka I. ja II. klassi uute teede ehitamine ühes sildadega, kui ka nende teede sihi ehk laiuse muutmine. Samuti sünnib kõigi kunstteede (kivi, betoon, asfalt) korrashoidmine ja parandamine ühes kõigi nendel olevate sildade ja teiste päraldustega ning riigi I. ja II. klassi teedel olevate sildade ümberehitamine ning samade teede kapitaalne remont, kui ka III. kl., teedel asuvate üle 5 meetri avausega sildade ehitamine maakonna teedekapitaali kulul.

ja neid kõik ühesuuruse vormi järele la- seks soliidsest materjalist valmistada. Riigiasutuste pitsarid oleks siin heaks ees- kujuks.

Vallakohtute pitserite vorm on otsusta- tud Vabariigi Val. otsusega 17. dets. 1919 a. ja need ümbertegemisele enam ei tule.

Vallavalitsuse ametnikkude ametioskusest.

Vallasekretäride Seltsi esimees H. NURK.

Kirjutades vallavalitsuse ametnikkude ametioskusest, tuleb peatada kõige pealt vallasekretäride ja nende abide juures.

Ümberlükkamata tõeks tuleb tunnistada, et vallaomavalitsuse hingeks on vallasekre- täär. Temal tuleb olla osav õigus- ja majandusteadlane, vilunud administraator ja kantselai juhataja, kogenenud pearaamatupidaja, ühistegelise elu tundja ja seltskonna tegelane. Sarnased nõudmised on tingitud neist asjaoludest, et vallavanemalt ja tema abidelt, keda kolme aasta peale ametisse valitakse, ei nõuta mingisuguseid teadmisi, mispärast vallavalitsuse suur ja keeruline asjaajamine kõik sekretäri õlgadel lasub. Kuid kahetsusega peab tunnistama, et mõned vallanõukogud ei pane tarvilist rõhku sekretäri teadmiste ja osavuse peale, vaid palga vähesuse peale. Väga kujuka näitusena võib nimetada, et Virumaal 1922 a. vallasekretäri kandidaat sellepärast läbi kukutati, et tema teadmised ja vilumus arvati selle valla jaoks liiga suured olevat, ning valiti ametisse vähem kogenenud isik. See isik oli ametis ainult mõned kuud ja lahkus sellelt kohalt, kui oma võimetust ise tundis. Umbes sarnased vähema tasuga ametisse valimised on Eesti valitsuse ajal, kus sekretärid iga kolme aastase teenistuse järele ümbervalimisele tulevad, kaunis sagedased nähtused ja sellepärast ei tule sugugi imestada, kui mõni valitud kodanik oma ülesannetega hakkama ei saa. Vene valitsuse ajal niisuguseid juhtumisi ei olnud, sest väheste teadmistega kodanikku ei kinnitatud sekre- täri (kirjutaja) ametisse.

Väheste teadmistega kodanikkude valla- sekretäri ametisse valimiste vastu on Valla- sekretäride Selts ühtelugu võidelnud ja kavatseb seda ka edaspidigi teha, et üldi- selt vallasekretäride ametioskulist tasa- pinda tõsta. Ühtlasi on Selts püüdnud hoolitseda kõikide vallaametnikkude tead- miste laiendamise eest, niipalju kui see temal võimalik on olnud. Seltsi järeljät- mata nõudmistel on aastate vältel pea kõikides maakondades lühema ja pikema-

ajalisi kursusi peetud peajoontes nende kavade järele, mis Seltsi poolt välja töö- tati ja osavõtt neist on ikka elav olnud. Et väheste teadmistega kodanikud odavama tasu eest ei saaks alati vallasekretäri ametisse valitud, samal ajal, kui osavad kutseõiguslised sekretärid peavad mujalt teenistust otsima, ehk hoopis ilma teenistu- seta jääma, nagu see viimasel ajal on aset leidnud, mille kõige juures vallaoma- valitsuse asjaajamine kannatab, selleks on eksamineerimine tarvitusele võetud. Eksa- mineerimise kava töötas välja Seltsi juhatus 1920 a., mis Siseministeeriumi poolt maksma pandi ja mille järele eksamineerimisi kuni 1926 a. alguseni kõikides maakondades, peale Petseri maakonna, on peetud. Eksa- mile ilmutajatest andsid vallasekretäri kutse- eksami ära keskmiselt 37% kuna teised läbikukkused. 1926 a. 4. märtsil pandi siseministri poolt uus eksamineerimise kava maksma, mille järele juba mitmes maa- konnas eksame on peetud, kus juures on eksame sooritanud keskmiselt 31% ilmu- jatest, kuna teised läbikukkused. Sarnane suur läbikukkujate % on sellega seletatav, et paljud eksamile ennast lihtsalt tarvilisel määral ette ei valmistanud, vaid juhuse peale välja läksid. Kui võrrelda mõnede teiste eksamitega, siis ei ole vallasekretä- ride juures midagi imestada. Näituseks Tartu ülikoolis eksamile ilmutajate üliõpilaste hulgast sooritavad eksame mõnes asjas keskmiselt 50%, aga mõnes aines isegi 25%, kuna teised läbikukuvad.

Käesoleval aastal maksmapandud uus vallasekretäride eksamineerimise kava annab katsekomisjonile õiguse vallasekre- täri kutsetunnistust väljaanda ilma eksa- mita neile, kes mõnes ametis olles on omandanud vallasekretäri kutsele vastava oskuse. Sellel põhjusel on hääli kuulda- vale tulnud, et kutsetunnistusi võiks väl- jaanda neile sekretäridele, kes juba mõni aasta ametis on ja kelle töö rahuloldav leitakse olevat maakonnaavalitsuse poolt toimetatud revideerimiste põhjal.

Vallasekretäride Selts on selles asjas ei-

taval seisukohal, sest mitmel korral on juba juhtumisi olnud, kus korraga ühest ja samast vallast eksamile on ilmunud vallasekretär ja tema abi, mille juures abi eksami sooritas, aga sekretär läbi kukkus. Neis valdades võis vallavalitsuse kantselei töö korrashoida ja ära teha abi, ja revideerimise toiming seda asja ei lahenda, millepärast revideerimiste tulemuste põhjal kutsetunnistuse väljaandmine õiglane ei ole. Küll võib aga katsekomisjon eksamineerimisel eksamineeritava endist ja praegust ametit ning tegevust arvesse võtta ja sellest teatavad järeldused teha.

Vallasekretäridel ei tule piirduda kaugeltki mitte ainult kutseõiguse diplomiga, vaid kõik ametis olevad vallasekretärid ja nende abid peavad alatasa oma teadmisi laiendama ja täiendama kursuste, loengute ja kirjanduse kaudu, samuti ka muul teel. Kutseõigusega sekretäridel tuleks aset anda kutseõigusega sekretäridele ja kutseõigusega kodanikke ei tuleks enam ametisse valida ehk, kus neid valitakse, seal peaksid maakonnaavalitsused nende otsuste tühistamist nõudma. Seega saaksid vallavalitsused enestele paremad tööjõud ja

ühtlasi saaksid need enestele paremaid taatusid välja kaubelda, sest, nagu eelpool öeldud, on just väheste teadmistega kodanikud need, kes odavama tasuga ametisse astuvad.

Kõike seda arvesse võttes Vallasekretäride Seltsi juhatuse ja nõukogu ühisel koosolekul 18. juulil 1926 a. võeti ühel häälel järgmine otsus vastu:

„Kõik kutseõigusega ametisolevad vallasekretärid tulevad 1. jaanuarist 1927 a. ametist vallandada ja sellest ajast peale ametisse valida ainult kutseõigusega sekretäre.

Kõik ametis olevad vallasekretärid ja nende abid peavad oma teadmisi alatasa täiendama teiste intelligent eriteadlaste eeskujul, et oma vastutusrikka ametile kõigekülgset vastaks, sest elu-olu on näidanud, et mõned sekretärid ja abid ei näita püüdmist süveneda omavalitsuste kõrgeväärtuslisse töösse. Üldisi teadmisi laiendada ja oma erialasse süveneda, see peab igale hüüdsõnaks olema, sest ka suurvaimum närbuvad, kui nad omi teadmisi ei värskenda“.

Omavalitsuste päevauudised.

Omavalitsuste valimised tuleva aasta algul.

Siseministri juures peeti 12. okt. maakonnaavalitsuste esimeeste ja linnapeade nõupidamine. Esimesel kohal puudutati valimistähtaegade küsimust, set tähtaegade määramine on viibinud valimiseaduste muudatuste päevakorral olemisega. Sisuliselt tähtsam on nendest alevi seaduse muutmise, mis omat korda seotud maakonnanõukogu valimiseadusega. Nõupidamise tagajärjena tuleb oodata, et linnavalimised tuleva aasta jaan. või veebr. kuus ära peetakse, maaomavalitsuste valimised hiljem.

Kaubandus-Tööstuskoda valla maksuseadust muutmas.

Kaubandus-Tööstuskoja poolt on Siseministrile järgmine seaduse eelnõu tööstusmaksu valdade heaks ära kaotamise üle esitatud:

„Ajutise valitsemise korra § 12-a põhjal Vabariigi Valitsuse poolt 31. detsemb-

ril 1920 a. vastu võetud seaduse („Riigi Teataja“ Nr. 3 — 1921 a., sead. Nr. 19) valla- ja maakonnaavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete ajutise seaduse muutmise ja täiendamise kohta §§ 1 ja 4 ettenähtud tööstusmaks kaotatakse ära“.

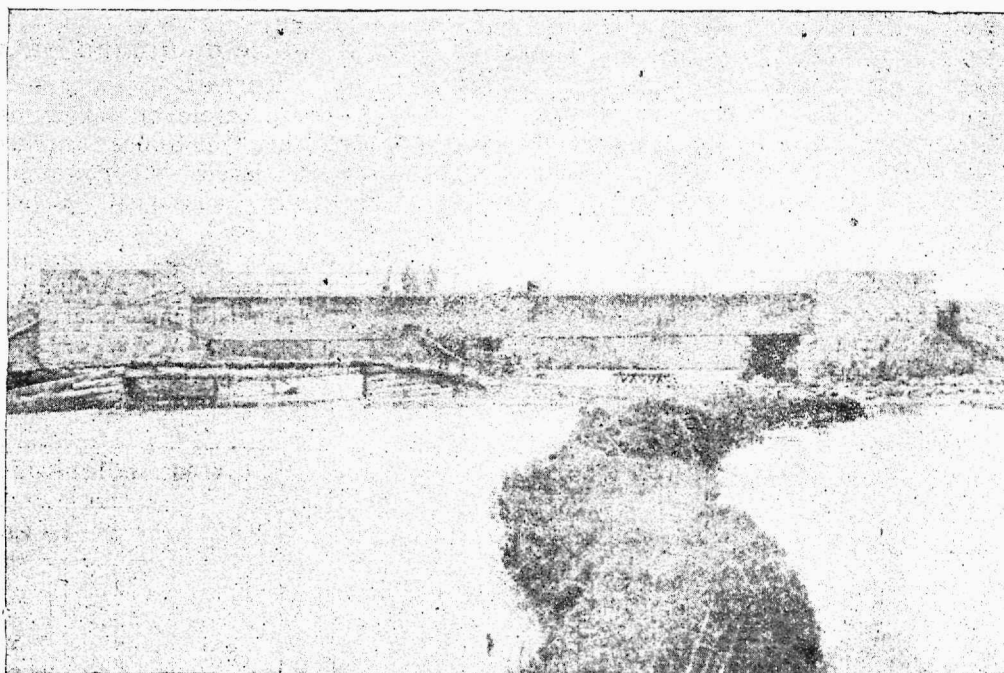
Selle eelnõu kaitseks tuuakse eelnõu juures olevas seletuskirjas järgmised põhjendused ette:

1. Tööstusmaks läheb ainult selle valla kasuks, mille piirkonnas tööstusettevõtte asub, mille tagajärjel üksikuid vallad tööstusmaksuga pea kõik valla kulud katavad, kuna teistes valdades need täiesti puuduvad.

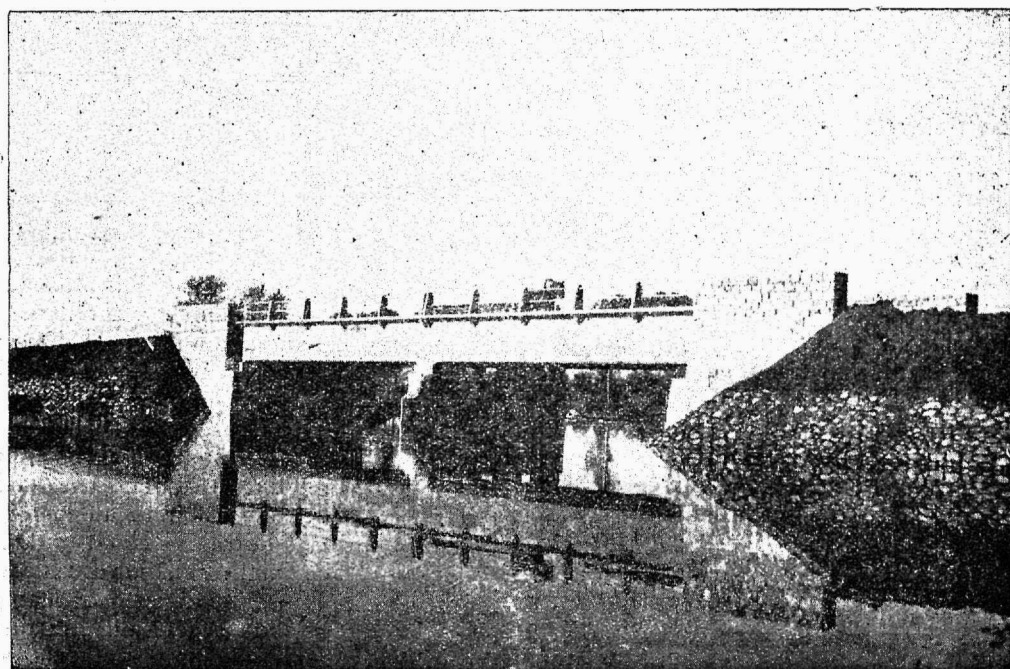
2. On ettevõtteid, mis sellest maksust Siseministri otsusega, kokkuleppel Rahaministriga, vabastatud on, mis jällegi õiglast seisukorda rikub.

3. Niisamasuguse eesõigustatud seisukorras on kõik riigi ja omaval. ettevõtted ja kaubanduslised äriettevõtted, ka eraisikutel.

4. Linnades sarnast tööstusmaksu lin-

Vasalemma-Jõesuu uusraudbeton'sild vana puusillaga selle kõrval. Uus sild ehitatud Harju m.v. poolt,

Jõgisoo sild üle Keila jõe Tallinna-Pärnu maanteel. Ehitatud Harju m. v. poolt.

nade kasuks ei ole, mispärast tööstuse ettevõtted linna koonduvad.

5. Eriti ülekohtuselt kannatavad tööstus maksu all metsärid, sest ettevõtte võib ulatada mitme valla piiri, kes kõik üht ettevõtet maksustavad.

6. Tööstusmaksu suuruse määramine valaasutuste poolt on täiesti omavoliline ja sagedasti põhjendamata, mille tagajärjel tööstusettevõtete pidajad maal on maksustamise suhtes valla omavalituste ohvrid.

Enne selle seaduse eelnõule käigu and-

mist soovib Siseminister Maakondade Liidu seisukohta selle eelnõu kohta teada.

Tulumaksuseaduse muutmine päevakorral.

Ajalehtede teate järele on rahaministri kavatsus tulumaksu muutmise seadusega esineda. Eelnõu järele vabaneks põllumehed tulumaksust, missugust põhimõtet ammugi juba soovitatud, selle asemel tõuseks aga vastavalt liikumata varanduse maks. Muidugi toob see muudatus ka muudatusi omavalitsuste maksudesse.

Eesti Vabariigi I ja II klassi maanteed Teedeministeriumi andmetel.

Maakonnad	I klassi teed				II klassi teed				I ja II klassi teed kokku		
	kivi- teed km.	prügi- teed km.	kruusa- teed km.	kokku km.	kivi- teed km.	prügi- teed km.	kruusa- teed km.	kokku km.	kindlusta- tud pin- naga km.	kruusa- teed km.	kokku km.
Harju	13,7	29,4	323	366,1	16,4	14,5	1958	1988,9	74	2281	2355
Järva	42,6	1,9	307	351,5	11,6	—	480	491,6	56,1	787	843,1
Lääne	21,1	0	215	236,1	1,1	2,9	355	359	25,1	570	595,1
Pärnu	14,4	15	239	268,4	4,2	1,1	638	643,3	34,7	877	911,7
Petseri	4,6	40	90	134,6	5,4	—	383	388,4	50	473	523
Saare	2,1	5,3	79	86,4	—	—	896	896	7,4	975	982,4
Tartu	17	29,6	413	459,6	6,4	—	1503	1509,4	53	1916	1969
Valga	18,4	12,7	164	195,1	3,8	—	431	434,8	34,9	595	629,9
Viljandi	6,4	7,9	359	373,3	—	—	367	367	14,3	726	740,3
Viru	47,7	48,2	301	396,9	15,3	21,6	1448	1484,9	132,8	1749	1881,8
Võru	10,4	38,4	293	341,8	5,9	—	866	871,9	54,7	1159	1213,7
SUMMA:	198,4	228,4	2783	3209,8	70,1	40,1	9325	9435,2	535	12108	12.645

Riigikohtu seletused.

Missuguse häälteenamusega võib sündida vallanõukogu valimise seaduse („R. T.“ nr. 26. — 1921 a. sead. nr. 18) § 81 ettenähtud nõukogu liikmete välja arvamine nõukogu liikmete hulgast?

Vallanõukogu valimise seaduse § 81 näeb ette, et nõukogu liige, kes ilma mõjuvate põhjusteta kolme kuu jooksul koosolekutest ei ole osa võtnud arvatakse nõukogu otsuse järele nõukogu liikmete hulgast välja ja tema asemele astub järgmine kandidaat nimekirjast, mille järele lahkunud liige valitud. Missuguse häälte enamusega sarnane nõukogu liikmete hulgast väljaarvamine peab sündima? On pooldatud vaatekohta, et see peab sündima kõigi nõukogu liikmete ²⁾ häälteenamusega, sest siin olevat tegemist nõukogu liikmete voli-

tuste tühjaks tunnistamise küsimusega (§ 80 märkus I). Kuid see vaatekoht osutub mitte õigeks, sest vallanõukogu sel korral, kui üle ¹⁾ üldnõukogu liikmete arvust ilma mõjuvate põhjusteta 3 kuu jooksul ei võta osa vallanõukogu koosolekutest, ei saaks üldse kedagi, kui otsuse tegemine peab sündima kõigi nõukogu liikmete ²⁾ häälteenamusega, nõukogu liikmete hulgast välja arvata. Sarnasel korral satuksid vallanõukogud väljapääsemata seisukorda ja vallanõukogude valimise seaduse § 81 kaotaks oma mõtte, kui seda tegelikult võimata on tarvitada. Vallanõukogude valimise seaduse § 80 märkus I. järele on nõukogu liikme volituste tühjastunnistamiseks ²⁾ häälte enamust tarvis, kuid juhtumisel, millest räägitakse sama seaduse § 81, ei ole tegemist vallanõukogu liikme volituste

tühjakstunnistamisega, vaid konstateerimisega, et teatav nõukogu liige ei ole kolme kuu jooksul ilma mõjuvate põhjusteta koosolekutest osa võtnud, mispärast arvatakse teda nõukogu liikmete hulgast välja, s. o., loetakse teda nõukogust lahkunuks. Viie-

mast asjaolu kinnitab ka see, et sama § 81 lõpulauses räägitakse „lahkunust“ liikmest. Ja üldreegli järele tehakse säärased nõukogu otsused hääleteenamusega (§ 80).

(R. Adm. t. nr. 830 I. — 1926 a.)

„Õigus“.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 51. Koolikohustuse mittetäitmise eest vastutusele võtmisest.

Kooli kohustuse mittetäitmise eest võetakse süüdlased kohtulikule vastutusele aval. algk. sead. §§ 15 ja 19 järele. Kellel on õigus selles asjas rahukohtus süüdistust tõsta kaebaluse vastu, kas vallavalitsusel või valla koolivalitsusel?

Vallaametnik.

Vastus:

Olemasolevate andmete järele on rahukohtunikud vastuvõtnud kaebusi nii hästi vallakoolivalitsuselt kui ka vallavalitsuselt.

Küsimus Nr. 52. Vallavahimehe tagandamise kohta.

Vallasekretär pani alaealise naisvahimehe kohusetäitja vallavalitsusele tagandamiseks ette põhjendusega, et tema ei ole oma ametis korralik. Vallavanema abi oli tagandamise poolt, kuid vallavanem jäi erapooletuks. Sekretär kirjutas otsuse valmis, kuid vallavanem ja abi alla ei kirju-

tanud. Korratu vallavahimees on pealegi alaealine naisterahvas, olgugi, et temal käemees on, halvab vallavalitsuse tegevust ja ei täida mõnikord käsku.

Palun teatada, kuidas tuleks vallasekretäri sell korral talitada? Vallanõukogu enamus põhjendab, et see on vallavalitsuse asi ja ei võta seisukohta.

Vallasekretär.

Vastus:

Küsimuse otsustamine allub vallavalitsusele. Kirjeldatud olukord, kus protokollile alla ei kirjutata, on muidugi pentsik ja lubamatu. Ettepaneku läbikukkumisel tuleb ettepanijal protokolleerida oma isearvamine, et vabaneda vastutusest tagajärgede eest. Käesoleval juhtumisel mängib tähtsat osa vallavahimehe kohustuste nimestik. Kui ta ainult ruumide puhastajana ametis on, siis ei ole vanadusel tähtsust, on vallavahimehe ülesandeks ka vangidevalve, siis peab ta Siseministri määruse järele 21—55 a. tugev meesterahvas olema.

Kuulutakse maksvusetaks;

1) Jaan Hansu p. Enok'i hobusepass väljaantud Triigi vallavalitsusest 12. jaan. 1921 a. Nr. 733.

2) Johannes Juhani p. Olmberg'i hobusepass, väljaantud Veinjärve vallavalitsusest 13. märtsil 1922 a. Nr. 77.

3) August Martinson'i hobusepass, väljaantud Haljala vallavalitsusest 7. jaan. 1921 a. Nr. 280.

Vabad kohad.

Pärnu maakonnaavalitsus vajab II. koolinõunikku.

Vallavalitsustele

kõiksugu raamatuid ja
blanketta, uuendatult ja

praktiliselt

kokkuseatud, soovitab

U.-ü. „Ühistrükikoda Rakveres“

Lai uul. nr. 12. Telefon nr. 135.